

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

Felelős szerkesztő: **SOMLYAY JÓZSEF.**

Laptulajdonos: A „Népevelők Budapesti Egyesülete.“	Kiadó: LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai) Andrássy-ut 21. szám.
Megjelenik e lap minden szombaton. Előfizetési ára: Egész evre 4 frt Fél evre 2 frt Negyed evre 1 frt Pályázatok és egyéb hirdetések petit soronként 10 krral számíttatnak. — Keziratok nem küldetnek vissza. —	A lap szellemi részét illető közlemények a szer- kesztőhöz: Budapest, I., Alkotás-utca 19. sz., előfizetési penzek, reclamatiók és hirdetések a kiadóhoz: LAMPEL ROBERT (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedése, Andrássy-u 21. szám alá küldendők.
TARTALOM: A várva várt reform. B. L. (Vége). — Hogyan kell a gyermek akaratát fejleszteni? ZAJ- ZON DÉNES. — A tanítói nyugdíjtörvényjavaslatához. Gr. CSÁKY ALBIN. — Betöltendő tanító, állomások a fővárosnál. A fővárosi tanács. — Egyesületi élet. A IV. egyetemes tanítógyűlés ren- dező bizottságának feloszlása. HAJÓS MIHÁLY — Vegyések. — Szerkesztői üzenetek.	

A várva várt reform.

Áttérven a javaslatnak a nyugdíjjarulékokat kiszabó részére, utalnunk kell a már eddig mondottakra, melyekből kitűnik, hogy a befizetéseink leszállítására tett ígéret mennyben van megvalósítva. Kitűnik, hogy a nyugdíjalap a tanítószag befizetéseiből ezentul nem kevesebbet, hanem többet fog beszédni.

Mint tudjuk, a 75 évi törvény a felső nép- és polgári iskolai rendes tanítók, továbbá az árvaházi (szeretetházi) igazgatók 400 frtban megállapított nyugdíja után 3%-os évi befizetést rótt ki, vagyis évenként 12 frtot. Minthogy az új javaslatban e kettős kulcs, t. i. az elemi iskolaiak 2%-a és a most említettek 3%-a helyett az van kimondva, hogy ezentul mindenki csak 2%-át fizeti biztosított nyugdíjösszegének: a felületes szemlézők azt okoskodták ebből ki, hogy a nyugdíjjarulékok kevesbedtek.

Nem szabad feledni, hogy a régi törvény szerint 400 frt nyugdíjra biztosítottak, tehát a 3%-ot fizetők száma aránylag kevés a nyugdíjalap kötelekebe tartozók összességéhez, akiknek a nagy többségére nézve tehát a nyugdíjjarulek kulcsa a régi maradt, s így a befizetések csökkenéséről még akkor sem igen lehetne beszélni, ha ennek a dolognak nem volna még egyéb bibéje is. Csak hogy van.

Akiknek az évi járulékok eddig 3%-os volt, a 2%-ra való leszállítás után koránt sem fizetnek ezután kevesebbet, sőt többet. Ezeknek a fizetése 7—8 száz, sőt ezer forint, melynek 2%-át fizetvén, sokkal többel járulnak a nyugdíjalaphoz, mint eddig. Ugyan így vagyunk az elemi iskolaiak befizetésével, kiknek valamenyijétől ezelőtt csak 6 frtot szedett a nyugdíjalap: ezentúl a 4—5—6—7 száz forintosok 8—10—12—14 forint évi járulekot fizetnek.

A kirovás igazságosságát — kivált ha csupán az elvi téren mara-

dunk s tekinteten kívül hagyjuk a szép hangzású elvek összetöpörödését a kivitelnél — nem vonhatjuk ugyan kétségbe, mert hiszen azt nem lehet kifogásolni, hogy kiki az élvezendő nyugdíj arányában kisebb vagy nagyobb járulékokat fizessen; de a most mondottakkal nem is ez a célunk, hanem csupán annak a konstatalása, hogy a nyugdíjalapnak a tanítóság járulékaiból befolyó jövedelme nem hogy csökkenni nem fog, de inkább növekedik, s így az erre nézve tett ígélet sincs a javaslatban megvalósítva.

Nem helyeselhetjük a javaslat 9 §-ának azt az intézkedését, hogy az iskolába járó gyermekeket megadóztatja fejenként 15 krral a tanítói-nyugdíjalap javára. Nem helyeselhetjük pedig azért, mert ez a krajezaros megadóztatás — összeköttetésben a tanító személyével — egyáltalában nem alkalmas arra, hogy a köznép szemében emelje a — tanítói tekintélyt, aminek az emelkedését pedig a köznevelésügy érdekében minden elfogulatlan embernek óhajtania kell. Ezen a véghetetlenül fontos, de mind ez ideig botránnyosan hiányos kelléken a leghatalmasabb réseket eddig is a tanító személyével kapcsolatos ilyen krajezaros adózások ütötték. Ha az ebből befolyó jövedelmi összegre szüksége van a nyugdíjalapnak, keressék azt akárhol másutt, csak ne ezen az úton. Aki nem akarná megérteni erre vonatkozó aggodalmunkat, hallgassa meg a köznép czifra aldásait, amelyek kíséretében leszúrja az ilyen adónemeket. Az ország népnevelésügyének egészében ezerszerte nagyobb kárt teszünk az ilyesmivel, mint amennyi hárszon háramlik belőle a nyugdíjalapra. Nagyon nagy hiba az erkölcsi szempontokat feláldozni egy-egy kis anyagi előnyért.

Rátérvén az özvegyek és árvák gyámolítására, szívesen ismerjük el, hogy ezen a téren már határozottabb előnyöket nyújt a javaslat a régi törvénnyel szemben; bár attól nagyon távol van ez is, hogy szereteteinket a keserves tengődéstől, sőt a nyomortól megmentené. De hogy is várhatnók ezt, mikor nekünk magunknak a nehéz, terhes szolgálat viszonzása fejében sem adnak még egyebet — vergődésnél, kinlódásnál. (Szomorú vizasztalódás.)

Az özvegyek a fizetés összegéig elvileg biztosított nyugdíjnak ezentúl 50%-át kapják a fizetés 600 frtjáig; az ezt meghaladó rész után pedig 2%-at. S minthogy az ellátások az új rendelkezés szerint is az 1870. évtől számított szolgálati évek után eszközöltetnek, a legközelebbi 10 év alatt özvegysegre jutó tanítónénak már valamivel több segélypénzt adnak; pl. a legkisebb nyugdíjra biztosított férj után 150 frtot, melyből — így mondja a javaslat — az özvegyen maradt nő nemcsak a saját gyermekeit, hanem elhalt férjének előbbeni házasságából származott gyermekeit is — ellátni — tartozik. (!!!) Méltányos és előnyös a tanítónő tanítónéokra, hogy a 75-iki törvény 16. §-ának a 3. pontját kidobták, amely az özvegytől megvonta a férje után járó segélypénzt, ha ő maga is tanítónő s e hivatala után fizetést vagy nyugdíjat húz.

De megmaradtak ugyan-e §. 1. 2. pontjainak, valamint a 13. és 14. §§-nak badar intézkedései, melyekben hiába keresnök akár a méltányosságot akár a rárcziót. E szakaszok rendelkezései folytán ilyen furcsa dolgok fordulhatnak elő:

Ha a tanító 40 éves korában házasságra lép 18—19 éves nővel s együtt éldegélnek »boldog«, »megelégedett« kinlódásban pl. 20 esztendőn keresztül s ekkor a férj el megy a legnyugalmasabb penzióba, a másvilágra: a szegény özvegy nem kap egy fabatkát sem, csupán azért, mert — a férjénél több, mint 20 esztendővel fiatalabb volt. A másik nő ellenben,

aki csak egy évig is házasságban élt a férjével, ha az csak 10 évet szolgált is, nem mint amaz, negyvenet, egész életére élvezi az özvegyi segélyt, ha életkora és a férjeé között valamivel kevesebb volt a különbség. Ha még hozzá vesszük, hogy segélypénzt kaphat az az özvegy is, aki egy, már pensionált tanítóval lépett házasságra, ha az »öregét« bele tudja ugratni, hogy »az egybekerés után ismét tenyleges szolgálatba lépjen« legalább két esztendőre: s ha hozzá vesszük, hogy segélypénzt kaphat még a törvényesen elvált nő is, ha igazolja, hogy az elválás oka nem ő volt: akkor érthetetlen, hogy a 30—40 évig is szolgált, 15—20 évig is házasságban élt tanító özvegyétől miért vonják meg a segélypénzt azon az említett furcsa czímen!

Az árvák gyámpénze az apa nyugdíjához, illetőleg az özvegy segélyéhez levén viszonyítva, elvben szintén emelkedik a régihez képest. »Elvben« mondjuk. — s nagyrészen ez az özvegyi ellátásra is vonatkozik, — mert a tanítóság legnagyobb részének a mai fizetési viszonyok között 300 frtnál nagyobb nyugdíjra igénye nem lehet s így az ehhez viszonyított segély- és gyámpénzek a szerény, de még is biztos megélhetés követelményeinek nem felelhetnek meg. Mindazonáltal, ha a javaslat intencziója megvalósul, a tanítóárvák sorsa lényegesen könnyebbülni fog. Legfontosabb erre nézve az a szándék, hogy a leghagyatottabb árvák 3 éves kortól árvaházakban neveltessenek. Elismeréssel kell itt különösen arról a humánus intézkedésről megemlekeznünk, amely szerint az árvaházakba felvételnek »azon vagyontalan árvák is, kik teljesen szülőtlenségük tekintendők, mivel egyik szülőjük házassági elválás, vagy valami saját hibája miatt nyugdíját elvesztette, vagy ilyet nem is nyert.« Ezzel a nemes gondolkodásra való paragrafussal ellenkezik azonban a régi törvénynek érvényben maradt 26 §-a, a mely szerint a nyugdíj jogosságukat elvesztett szülők árvái nem tarthatnak igényt segélypénzekre.« Ez a két paragrafus egymás mellett nem állhat meg.

Szólni kellene még a javaslat indoklásáról, mely szintén provokálja a kritikát: de ezzel egészen önállóan kell foglalkoznunk, mivel itt már a törvényjavaslat ily alakban való létesítésének a rugóival, ezek közt a kormány politikájának elveivel kell — vagy legalább kellene — találkozunk. Erről tehát külön szólnunk legközelebb.

Most még csak végső összegezésül kell ismétlőleg ennyit mondanunk:

Van a javaslat egyes részleteiben, kivált az özvegyek és árvák ellátására vonatkozólag, némi javítás a régi állapoton; de a legfőbb, leglényesebb dologban, a tanítóság nagy többsége öreg napjainak minden csürres-csavarás nélkül való biztosításában, ez a javaslat egy tyúklépést sem tesz előre. Pedig a fő, a legmegnyugtatóbb cél ez volna. Mert nem abban van a közérdeknek tett szolgálatok igazi jutalma, hogy — ha elpusztulunk — az utánunk maradóknak juttatni fognak egy kis »segélyt« és »gyámolítást«; hanem abban, ha a jól megszolgált s anyagilag biztosított agkori nyugodalomban mi magunk örülhetünk, gyönyörködhetünk az emberi élet azon legszebb s legnagyobb boldogságának, hogy — »íme, most már befejeztem hivatásomat, mehetek nyugodtan az örök pihenésre, mert látták szemeim szereteteimet a boldogulás biztos útján, melyet egy életen át egyengettem számukra.«

S mivel a javaslatban épen az ember e főcéljának, minden küzdelme végső céljának elérhetésére még a valószínűség garanciája sincs meg: igazságosan itéltünk, midőn kimondottuk, hogy ez a javaslat sem a tanítótság jogos várakozásának, sem a miniszter ígéreteinek nem felel meg.

(Vége.)

B. L.

Hogyan kell a gyermek akaratát fejleszteni?

Az önszemélyiség érzetének elfajulásától már az első életevekben meg kell őrizni a gyermeket, mert az önszeretetet és ennek túlzása: az önzés, korán szokott jelentkezni s kellő táplálékot nyerve hamar el is hatalmasodik. Mi sincs szánandóbb és 'egyszersmind nevetségesebb, mint egy saját gögijében felfuvalkodott gyerkőcze; akár a mesebeli béka. De ha az önszemélyiség érzetének elfajulásától óvnunk kell a gyermeket, ezzel korántsem akarjuk azt mondani, hogy az önérzetet megsemmisíteni törekedjünk ö benne; sőt ellenkezőleg épp azon kell lennünk, hogy a növendék lelkében a jogos önbizalom táplálékot nyerjen és az önbecsülés, emez alapja minden emberi előhaladásnak, kellő ápolásban részesüljön. A helyes nevelés a míg egyrészt irtoogat, másrészt ápol és fejleszt, tehát nem úgy tesz, mint az erdőpusztító indian, a ki a jövővel nem törődve teszi tönkre a százados fákat, hanem úgy jár el, mint az okos farmer, a ki csak azért hamvaszt el bizonyos területű erdőséget, hogy hasznos növényeinek helyet nyerhessen. Ha a nevelés munkájában valahol nagy óvatosságra van szükség, akkor bizonyára az önérzet és önbizalom fejlesztése körüli eljárás az, a mely kiválóképen megköveteli a szülők s más nevelési faktorok összes lélek- és emberismeretét.

Az akarat fejlesztésének első munkáját a kis gyermekeknél maguk a külső körülmények és viszonyok végzik el és így a környezők részéről a korlátozáson és megóvason kívül külön beavatkozásra nincs is szükség: a kisednek a viszonyok adják meg az első leccskét. Tehát az akarat nevelése körüli eljárásunk az első életevekben inkább a megvédésre szorítkozik és így inkább korlátozó, mint irányozó természetű.

A fejlődő gyermek nemcsak érzi már saját erejét, hanem tudja is, hogy ez az erő őt tettekre képesíti. Épp ezért erejét gyakran megpróbálja; sajátjává szeretné tenni s hatalmába igyekeznek venni minden elérhetőt, és midőn egyik-másik próbálkozása nem sikerül, haragos lesz, mérgeledik s felindulásában gyakran a vágyakozás tárgyáról is megfeledkezik, mert az érzelem még erősebb ő nála, mint az akarat és a belátás és az érzelmi befolyás gyakran uralkodik a vágyakozáson is. Rendszerint a mi kellemezt érez a gyermek, arra vágyik is; és minthogy egész élete még az érzéki tü-nemények között mozog, nem tudja megkülönböztetni az elérhetőt az el nem érhetőtől. A kised is képes tehát az akarásra, de nem a megfontolásra s a meggondolásra; az ő akaratát inkább az érzetek s nem az értelem határozzák meg. Sőt ha olykor van is már fogalma az elérendő célról s habár tudja, hogy mit akar, de arra még nincs elég értelmi belátása, hogy tetteinek indokait és következményeit mérlegelhesse.

A dolgok és viszonyok azok, a melyek, mint fennebb is mondók, a kisednek az első okulást nyújtják; a dolgok és viszonyok befolyásából nyeri ő az első élettapasztalatokat. A környezők nevelési beavatkozása

ezen korban csupán arra vonatkozik, hogy a gyermekre az ő akaraterejének próbalgatása veszedelmet ne hozzon. A kised hamar fogja tapasztalni, hogy saját ereje s akarata a másokével szemben gyenge s hogy nem minden dolog oly könnyen elérhető és hatalmába kerithető, a mint ő azt eleinte gondolta. Ha meg akarja fogni az égő gyertyát, az atyja akarata elvonja azt tőle; s ha sikerül kézhez kaparítani, akkor meg ujját égeti meg, mintegy figyelmeztetésül, hogy nem minden szándeka sikerülhet fájdalom és ellenhatás nélkül. Ugy az egyik, mint a másik esetben tapasztálnia kell, hogy az ő személyisége nem az egyedüli a világon, hogy akarata nem mindenható s hogy nem tanácsos és nem is veszély nélküli mindent akarni.

Tehát a gyermek lassanként mind több és több tapasztalatra tesz szert az elérhető és el nem érhető dolgok felől; azonban épen ez a közvetlen tapasztalat-szerzés fogja megtanítani őt arra is, hogy mi módon lehet és kell saját erejét növelni, a célhoz vezető eszközöket jól felhasználni és az akadályokat minél könnyebben legyőzni. A gyermek a környezőkkel szemben lassanként kedveskedővé, olykor épen meghunyászkodóvá és hizelkedővé válik s különféle módokat talál ki, hogy azoknak figyelmét magára vonhassa; és ha az említett eljárással nem sikerül céljt érni, akkor megváltoztatja a manoeuvret, akkor a siráshoz, dohogáshoz, panaszkodáshoz folyamodik remélvén, hogy ezen utóbbi műveletekkel sikerülni fog a szülők és nevelők türelmét kitárasztani s így végtére mégis csak elérheti, a mit óhajtott. A gyermek nagyon ügyes a szülők rokonok és nevelők kiismerésében s azoknak ilyen vagy amolyan gyengeségeik kizsákmányolásában. Különösen pedig a nagyszülők, nagybacsik és nénik vannak kitéve annak, hogy a kis taktikus kiszemelje őket s gyengeségeiket, túlzó szeretetüket a maga javára értékesítse; nem esoda, ha sok olyat megenged magának irányukban, a mit a szigorúbb szülőkkel szemben nem merne megtenni.

Azonban nemcsak a személyeknél, hanem a dolgoknál tapasztalható ellenhatás is sok mesterfogásra rávezeti a gyermeket s emezeknél is igyekszik az ellenhatást legyőzni vagy legalább elhárítani. Figyeljük meg csak őt játéka közben: mikép törekszik egy darabka fából vagy kavicsból magának szerszámot készíteni, akár a praehistorikus korban élő ember! Nála is bebizonyul ép úgy, mint a nagyoknál, hogy a szükség tanulékonyná teszi s hogy az ember csak saját erejéből képes a természetet hatalmába keríteni. Ha erejét meghaladó dologba fog a gyermek, akkor meg többszöri tapasztalatai arról fogják őt meggyőzni, hogy a maga tehetségeit a külső dolgokkal szemben jobban kell alkalmazni és mesterfogásokat kell kitálatnia: lassanként rá fog jönni arra is, hogy a dolgok ellenhatását csupán kitartással és kellő nyugodtsággal lehet legyőzni, mert a dolgok nem hajtának semmit az ő jó vagy rossz kedvére, sem kérésére, sem hizelkedésére, avagy épen sirására; a természet rideg marad az ő alanyiságával szemben s csak akkor hajol meg előtte, ha önnön erejét nem vaktában, hanem számítással, mérlegeléssel alkalmazta a fenforgó akadályok elhárításánál. Es ha meg számítgatás, mérlegelés nélkül kezd valamibe, ami erejét fölülhaladta, nem fog késni a visszatörülés s a természetes következmény, a mely a túlkövetelöt mindig megboszulja. Az ilyen természetes reakció jó lecke lehet a gyermekre nézve, föltéve, hogy kellő felvigyázat, ellenőrzés mellett történik. Mert, a mint fennebb is mondók, az akarat első fejlesztésénél az óvásnak sohasem szabad hiányozni. De ha megint

a szükséges óvás nincsen meg, akkor könnyen megtörténhetik, hogy a gyermek nagyon is drágán kénytelen megfizetni a természeti ellenhatás okozta tapasztalatokat. Így pld. többszöri figyelmeztetés dacára is ég a vágytól a kis fiú, hogy a ház előtt levő fára fölmászhasson; és csakugyan egy alkalommal sikerül is neki a felvigyázók ellenőrzését kijátszva a fára fölhatolni; de imé a gyenge galy alatta meghajol, recscesen és letörik s még nagy szerencsének mondható, hogy a kis engedetlen nyakát nem szegte. Ó természetesen a nehézkedés törvényét még nem ismerte eddig; most ismeri, de minő áron!? Ebből az egy példából is látható, hogy a következőkben való okulás teoriáján alapuló nevelési, elvet a mint azt Rousseau és később Herberrt Spencer angol paedagogiai és társadalmi író ajánlotta, nem lehet még abban a korban alkalmazni, midőn az óvasra, a korlátozásra a nevelésnél kizárólag szükség van. »A gyermeket óvni kell az ő tetteinek némely következményeitől,« mondja Bain. Igen helyes ha a gyermek önerejét próbálgatva tapasztalatokat gyűjt és akarata helyes irányban fejleszti; de aztán a szülőkön és felvigyázókon áll, hogy ő neki csak olyan tevékenységi kört engedjenek meg, a melyből komolyabb veszélyek nem származhatnak.

Azonban nemcsak fizikailag, hanem erkölcsileg is veszedelmes lenne, ha a »saját kárán való okulás« teoriáját mindenben megvalósítani engednők. Vegyük pld., hogy egy fiucska titkos bűnököt üz, vagy egy leányka lopva valami érzécsiklandoztató könyvet olvas; mi lesz ezeknek a tetteknek a természetes következménye? Az, hogy az egyik a saját kárán való okulás előtt tönkre fogja tenni idegzetét s egészségét, a másik meg kedélyét, ártatlanságát és képzelődését!

Vannak ballépések, a melyeket a természeti törvények nem ismerése és áthágása, és vannak megint olyanok, a melyeket az erkölcsi tudatlanság szokott okozni; és emez utóbbiak sokkal veszedelmesebbek és jóval inkább igénybe veszik a nevelő védelmező, megóvó eljárását, mint az előbbiek. Azt mondhatjuk, hogy az óvás úgy a tetteket megelőzőleg, valamint az elkövetett hibás cselekedetek ismétlődésének megakadályozása végett egyformán szükséges. Sőt emez utóbbi körülményt tekintve, habozás nélkül állíthatjuk, hogy sokkal jobban meg lehet akadályozni a helytelen cselekvések újból előfordulását az egyszerű megóvással, mint a legszigorúbb büntetésekkel.

A gyermek értelmi világának fejlődésével az akarat is mindinkább és inkább a meggondolás uralma alá kerül. Fokenként az akarat mesterevé az értelem lép előterbe s a külső befolyása mind jobban veszt jelentőségéből. A nevelő szoktassa hozzá a gyermeket, hogy az intel igazsága gyarapodásával ne a külső hatásoknak, hanem a belső hatalomnak: az értelemnek, tudjon engedelmessé válni. Ha ezt szem elől téveszti, akkor megbénítja, sőt talán épen el is pusztítja azt az érzelmet, a mely az emberi erőnek a természeti hatások fölötti győzelméből és uralmából szokott a lélekben keletkezni s ezzel együtt meggyengítheti, avagy meg is semmisítheti azokat a motivumokat, a melyek a növendéket újabb erő kifejtésre serkentették volna.

ZAJZON DENES.

(Vége következik)

A tanítói nyugdíjtörvény-javaslatához.

I n d o k o l á s a népoktatási nyilvános tanintézetek s nyilvános kiseddévó-intézetek tanítóinak s nevelőinek nyugdíjazásáról, valamint azok özvegyeinek és árváinak gyámolításáról szóló 1875 : XXXII. törvényezikk módosítása tárgyában szóló törvényjavaslatához.

11. §-hoz. Miután a nyugdíjalap biztos számítási adatokon nyugszik, szükséges, hogy az évi díjak es járulékok az alap javára pontosan es kellő időben szolgáltatassanak be. A legtermészetesebb es a legegyszerűbb módnak mutatkozott, hogy az állam által alkalmazott tanítói személyzet járuléka az illető adópenztár által, a melynél fizetésük utalványoztatott, javadalmukból vonassak le; a községi es felekezeti iskoláknal alkalmazottak járuléka pedig, valamint az iskolafentartók díjai, továbbá a tankötelesek 15 krnyi hozzájárulási díjai az iskolaszékek által szavatosság mellett szállítassanak be az adópenztárba es pedig minden év február hó végeig.

Az 1876: XXVIII. t. cz. értelmében alakított iskolaszék a leghivatottabb közegnek találtatott eme díjak beszédésére, mert az illető iskola szükségleteinek fedezéséről való kötelességszerű gondoskodas alkalmaival egyidejűleg gondoskodhatik az iskolafentartót terhelő évi díj fedezéséről is es levonhatja a nyugdíjalap javára a községi, illetve felekezeti tanítói személyzet évi díjait az illető tanítók állomásával egybekötött javadalomból.

Nehogy azonban az iskolaszékek esetleg mások mulasztásaiért is felelősségre vonassanak, a szakasz végpontja kimondja egyrészt a községi előjáróság kötelezettségét a kérdéses díjak behajtására, mihelyt az iránt az iskolaszék által megkerestetett, másrészt azt, hogy mulasztás esetében mindig a mulasztó fél vagy közeg sujtassék büntetéssel.

Ezen eljárás mellett egyfelől biztosittatik az, hogy az alap jövedelmei, bevételei kellő időben beszolgáltatnak, másfelől pedig az alap kezelése is egyszerűbbé válik s az ellenőrzés megkönnyittetik.

12. §-hoz. Az orsz. tanítói nyugdíjintézetben való belépés kötelezettségének általánosítása már az 1875 : XXXII. t. cz. alkotásakor folytatott tárgyalások alkalmaival óhajtatónak tüntettetett fel; miután azonban az idézett törvény 300, illetve 400 frtnyi rendes nyugdíjnál magasabbat nem biztosít es egyes iskolafentartók tanítók végellátását már előzőleg kedvezőbb feltételek alatt biztosították volt, a szerzett jogokra való tekintettel a 31. §. kivételes kedvezményt nyújtott egyes iskolafentartók részére, oly kikötéssel azonban, hogy tanítóinak azok nagyobb megterheltetése nélkül legalább is annyi es oly mérvű nyugdíjat es gyámpénzt biztosítani tartoznak, mint a minőt az 1875 : XXXII. t. cz. biztosított es ha a 31. §. c.) pontjában foglalt viszonalogosságot magokra nézve is kötelezőnek ismerik.

Míthogy a jelen törvény módosítás által a fizetéssel feléro végellátás biztosításának akadályá megszűnt es egyébkent is oly kedvezményeket tartalmaz, melyeket ezideig egy nyugdíjintézet sem biztosított, annál fogva ugy a tanítók magánérdeke, mint a tanügyi szempontok az orsz. tanítói nyugdíjintézetbe való belépés kötelező kimondasat kívánatossá tenné; ugvanis az eddigi tapasztalatok szerint sok nehézséget okozott az 1875 : XXXII. t. cz. 31. §-a alapján létjoggal bíró nyugdíjintézet kötelekéből valamely más nyugdíjintézetbe való átlépés, miután a már szerzett igények az új kötelek által csorbíthatók nem lévén, oly kötelezettség hárul az átvéő nyugdíjalap terhére, melylyel szemben viszont szolgálmányok nem tétet-

vén, a biztos számitáson nyugvó alap számitási kulcsa támadtatik meg, mit elkerülendő, az ily kedvezményben részesített iskolafentartók mindenkor vonakodnak a máshol töltött szolgálatokat elismerni, miután erre a törvény által kényszerítvék, ily helyzetek elől nem ritkán a tanügy hátrányára az által vélnék kitérni, hogy oly tanítókat, kik máshol töltött szolgálatok után igényt már szereztek, egyáltalán nem fogadnak el, míg viszont a náluk alkalmazott tanítókat igyekeznek szerzett igényekkel együtt az állam, illetve az orsz. tanítói nyugdíjalap terhére átszolgáltatni.

Különösen szembeszökő ezen helyzet a felekezeti, vagy magánjellegű iskolának községivé, esetleg államiá változtatásánál, midőn nem ritkán a tanügy fejlődése érdekében kívánatos czélt a tanító végellátási kérdésének megoldásából származó nehézség akadályozza. Figyelmet érdemlő körülmény még az, hogy az általános kötelezettség esetén lehetővé válnék ellenőrzése annak, hogy a tanítói pályán működők a törvények követelményeinek megfelelnek-e?

Mindazonáltal tekintetbe véve az 1875: XXXII. t.-cz. 31. §-ában nyújtott kedvezmény által teremtett helyzetet, a külön nyugdíjalappal rendelkező iskola-fentartóknak és általuk alkalmazott tanítóknak már szerzett jogait a jelen törvény által is épségben kellett tartani, oly kikötéssel azonban, hogy a saját nyugdíjintézetükben a jelen törvény hatályba lépte után felveendő tanítók részére azok nagyobb megterhelhetése nélkül legalább is azon előnyöket tartoznak biztosítani, melyeket a jelen törvény nyújt. Ha azonban zárós határidő alatt nem nyilatkoznának, vagy a megjelölt feltételeket elfogadni nem akarnák, vagy képesek nem volnának, a jelen törvény hatályba lépte után alkalmazandó, vagy a már alkalmazott, de bárhol oknál fogva saját nyugdíjintézetükben tényleg fel nem vett tanítók, valamint ezeknek állomásai után az iskolafentartók az orsz. tanítói nyugdíjintézet tagjaivá lenni tartoznak.

13. §-hoz. Ezen szakasz a törvény hatálybaléptének időpontját határozza meg és azon kedvezményt nyújtja, hogy a hatályba lépés időpontjától kezdve nyugdíjba lépő tanítóknak az 1875: XXXII. t.-cz. értelmében 1870. évtől számitandó szolgálati évei arányában a végellátási igények egészen az országos tanítói nyugdíjalap terhére fognak számitásba vétetni és csupán az 1870. év előtti szolgálatok arányában terhelik a régebbi kötelezetteket, holott ezelőtt az 1875. évet előzőleg szolgálatban volt tanítók és özvegyeik csakis az 1875: XXXII. t.-cz. által biztosított igényeket nyerték az országos tanítói nyugdíjalapból, míg a végellátásnak a fizetés arányában való kiegyenlítése a régebbi szabályok értelmében kötelezett iskola-fentartót terhelte, a mi által nem ritkán tetemes teher hárult az iskola-fentartókra, melyköl most jó részben szabadulnak.

14. §-hoz. A jelen törvény életbeléptétől számitandó 10 év elteltével új matematikai mérleg készítése nem csupán az ellenőrsés szempontjából, hanem azokból is szükséges, hogy az orsz. tanítói nyugdíjalap akkori állapotához képest esetleg új törvényhozási intézkedések megtehetőek legyenek, azon elvek szem előtt tartásával, hogy egyrészt, ha a nyugdíjalap gyarapodása ezt megengedi, első sorban a nyugdíjalap tagjainak hozzájárulása leszállítandó leszen és hogy másrészt ellenkező esetben az államkincstárra a jelenleginél nagyobb teher ne háruljon.

15 §-hoz. E szakasz a végrehajtási záradékon kívül felsorolja a ré-

gibb törvény ama szakaszait, melyek a fentebbiekhez képest hatályon kívül helyezendők.

Különösen meg kell jegyezmem, hogy érvényen kívül volt helyezendő az 1875: XXXII. t.-cz. 38. §-a, mert a nem állami tanító és óvóképezdék okleveles tanárai máig sem vették igénybe az idézett törvény 38. §-a által megadott lehetőséget a nyugdíj biztosítására, ezenfelül pedig czélszerűbbnek is látszik ezen tanárok nyugdíjügyét az autonom felekezeti és községi középiskolák tanárainak nyugdíjügyével kapcsolatosan rendezni.

Záradék. Az orsz. tanítói nyugdíjalap revíziójához szükségesnek mutatkozott számítások végzésével szakközégek bizáltak meg.

A számítások végeredménye a matematikai mérlegben foglaltatik, mely mérlegnek felvilágosító indokolása a Észrevételekben nyújtatik.

Az alapelvek, a melyeken a számítás nyugszik, azonosak azokkal az elvekkel, a melyeken életbiztosító intézetek szokták matematikai mérlegüket készíteni. A számítás lényege abban áll, hogy az összes várható kiadások egy és ugyanazon időpontra vannak reducálva, t. i. 1890. évi január hó 1-ére. (Eredetileg ugyanis az új törvény életbeléptetését már a most elmult 1890. év folyamán reméltem elérhetőnek.) Eleteképes lesz az orsz. tanítói nyugdíjalap, ha a várható bevételeknek erre az időre szóló penzértéke és a már meglevő pénzalap együttevve a várható kiadásoknak ugyanezre az időpontra számított penzértékével egyenlő.

Miután pedig a matematikai mérleg szerint a bevételek 3.453 frt 80 krral túlhaladják az évi kiadásokat, annál fogva az orsz. tanítói nyugdíjalap életképessége ellen kifogás nem emelhető annál kevésbbé, mert az említett Észrevételekben a számítás biztosságának emelésére az 1—9. pontok alatt felsorolt jövedelmi bevételek a matematikai mérleg megállapításánál figyelembe nem vétettek.

Ezen alapelveken eszközlött számításoknál a következő feltételek és határozatok voltak irányadók.

a) Tanítókra szóló határozatok :

1. a) a tanító nyugdíjának megállapításánál a fizetés szolgál alapul. Ennek minimuma 300 frt.

2. Tíz évi szolgálat után a nyugdíj a fizetés, illetve 300 frt, mint legkisebb nyugdíjigény 40%-ával egyenlő.

Innen a nyugdíj évi összege minden szolgálati évvel a fizetés 2%-ával növekszik.

40 évi szolgálat után a tanító teljes fizetésével nyugdíjazható.

3. Évi járulékképen minden tanító, tehát a 300 frtnál magasabb nyugdíjra igényt tartó is, eltérőleg az 1875: XXXII. t.-cz. 29 §-ának 2-ik pontjában megállapítottaktól, fizetésének csak 2%-át fizeti.

b) Özvegyekre szóló határozatok :

1. Az özvegynőnek adandó segélypénz évi összegének megállapításánál a tanítói pályán működő házastárs maximals nyugdíja, tehát ennek fizetése szolgál alapul.

2. A tanító 10 évi szolgálat után bármikor bekövetkezhető halála esetén az özvegy elhalt férje fizetésének 600 frtnyi összegéig 50%-át, 600 frton felüli összeg után 20%-át kapja évi segélyösszegül.

3. Ha a tanító már nyugdíjas állapotban hal el, az özvegy a b) és 2. alatt említett segélyösszeg élvezetébe lép.

c) Gyermekekre szóló határozatok :

1. Ha az anya él és özvegyi segélyt húz, egy gyermek levonásával mindenik után 16-ik életkorukig anyjuk özvegyi segélypénzének $\frac{1}{6}$ -a jár.

2. Ha az anya működött a tanítói pályán, mivel az atya özvegyi ellátást nem nyerhet, a gyermekek szülőtlenné várukul tekintendők és árva-gyámpénz alaptétele akként számítandó, mintha az atyát özvegyi ellátás illetne.

3. A teljesen szülőtlenné vagy a törvény értelmében ilyenekül tekintendő árva az özvegyi segélypénz $\frac{1}{6}$ -án felül még 25 frtot, ha mindkét szülő a tanítói pályán működött, mindenik után számítandó $\frac{1}{6}$ -on felül 50 frtot kap.

4. Ha azon szülő, ki után a végellátási igény származik, már nyugdíjas állapotban hal el, minden gyermek az 1., 2. illetőleg a 3. alatt említett gyámpénz élvezetébe lép.

Budapesten, 1891. évi július hó 15-én.

*Gr. Csáky Albin s. k.,
vallás- és közoktatásügyi miniszter.*

Betöltendő tanítói állomások a fővárosnál.

— Pályázati hirdetmény. —

I.

Budapest főváros tanácsa által az alább, felsorolt részben megüresedett, részben ujonnan szervezett igazgató-tanítói, tanítói, tanítónői és segéd-tanítói állomásokra ezennel nyilvános pályázat hirdetik.

A) községi polg. és középkereskedelmi iskolánál: 1.) egy igazgatói állomásra; 2.) egy, az igazg. állomás betöltése folytán esetleg megüresedhető németnyelv- földrajz-tanítói v. tanítónői állomásra; 3.) egy, a főreáliskoláknál megkívántató természetrajz-vegytani állomás betöltése folytán esetleg megüresedhető hasonló állomásra; 4.) egy, ugyancsak a főreáliskolánál szükséges mennyiségű tan-termesztani tanár állomás betöltése folytán esetleg megüresedhető hasonló állomásra; 5.) egy magyar-nyelv-történelem-, 6.) egy németnyelv földrajzi-, 7.) egy szamtan-termesztani-, 8.) egy természetrajz-vegytani-, 9.) egy nyelvtani tárgyakkal kapcsolatos tornatanítói, 10.) egy francia-németnyelvi-, 11.) egy kereskedelmi isme, könyvvitel-levelezési, 12.) egy ének-tornatanítói-, 13.) egy kézimunka tanítónői, 14.) egy történelem-földrajzi-, 15.) egy franczianyelvi-, 16.) egy rajztanítói és 17.) több tornatanítónői állomásra.

B) A községi elemi népiskoláknál: 1.) Több ujonnan szervezett igazg. tanítói állomásra, 2.) több, részben megüresedett, részben ujonnan szervezett osztálytanítói, illetőleg tanítónői állomásra, 3.) több ujonnan szervezett segéd-tanítói, illetve segéd-tanítónői állomásra.

A polg. iskolai igazg. állással évi 1500 frt törzsfizetés, természetbeni lakas vagy 300 frt lakbérátalány, 200 frt igazg. általány és 100 frt ötödéves korpótlék élvezete, a polgári és középkereskedelmi iskolai tanítói állomással a szabályszerű három évi próbaidő fenntartása mellett évi 800 frt fizetés és 200 frt lakbérátalány, a három évi próba sikeres befejezése után egész a hetedik szolgálati év befejeztéig évi 1000 frt fizetés és 300 frt lakbérátalány, a nyolczadik szolgálati évtől kezdve évi 1300 frt fizetés és 300 frt lakbérátalány, végre minden további öt év után 100—100 frt korpótlék élvezete.

A polgári iskolai tanítónői állomással ugyancsak a 3 évi próbaidő fenntartása mellett évi 600 frt fizetés és 200 frt lakbérátalány, a 3 évi próbaidő sikeres befejezése után egész a hetedik szolgálati év befejeztéig évi 800 forint fizetés és 200 frt lakbérátalány, a nyolczadik szolgálati évtől kezdve évi 1000 frt fizetés és 300 frt lakbérátalány, végre minden további öt év után 60 frt korpótlék élvezete.

Az elemi népiskolai igazgató-tanítói állomással 1200 frt törzsfizetés, természetbeni lakas, vagy 300 frt lakbérátalány, 100 frt igazg. átalány és 60 frt öt-öt éves korpótlék élvezete; az elemi iskolai tanítói és tanítónői állomással a szabályszerű három évi próbaidő fenntartása mellett évi 500 forint fizetés és 100 forint lakbérátalány, a három évi próbaidő sikeres befejezése után egész a hetedik szolgálati év befejeztéig évi 600 frt fizetés és 200 frt lakbérátalány, a nyolczadik szolgálati évtől kezdve évi 800 frt fizetés és 250 frt lakbér-átalány, végre minden további öt év után 60 frt korpótlék élvezete.

Az elemi iskolai segédtanítói, illetve segédtanítónői állomással a három évi próbaidő fenntartása mellett évi 500 frt fizetés, a három évi próbaidő sikeres befejezése esetében állomásukon való végleges megerősítés s az összes fentjelzett állomásoknál a törzsfizetés és korpótlék utáni szabályszerű nyugdíjigény van összekötve.

A polgári iskolai igazgatói, tanítói vagy tanítónői állomásokra középiskolai, tanári v. polg. iskolai tanítói v. tanítónői oklevéllel bíró egyének, a polgári iskolai torna-tanítónői állomásokra szintén csak polg. isk. oklevéllel, azonban ezenkívül polg. iskolai tornatanítónői oklevéllel bíró egyének is folyamodhatnak, ellenben a polg. isk. kézimunka tanítónői állásra elemi iskolai oklevél is elégséges, de megkívántatik ezenkívül a házi iparmunka-tanítónői oklevél.

Az elemi népiskolai igazgató-tanítói, tanítói, tanítónői, segédtanítói, illetve segédtanítónői állomásokra pedig csak okleveles tanítók és tanítónők pályázhatnak; megjegyezvén, hogy a ki nem határozottan segédtanítói, illetve segédtanítónői állomásért is folyamodik, az ezen most jelzett állomásokra leendő kijelölésnél figyelembe nem jöhet. Az A) pont alatti 1. 3. 4.—5.—12. 15. és 16. sz. állásokra csak férfiak a 2. 14. állásokra férfiak és nők, míg a 13. és 17. számúakra csakis nők folyamodhatnak.

Ezenkívül pályázók egyéb tanulmányaikat, eddigi szolgálatukat, a főváros szolgálatában még nem állók tisztii főorvosi (föv. ker. orvosi) bizonyítvánnyal egészségi állapotukat, továbbá feddhetlen előéletüket, magyar honpolgárságukat, a magyar nyelvnek szóban és írásban való teljes tudását és végül keresztlevéllel vagy születési bizonyítvánnyal azt is igazolni tartoznak, hogy a 18 éves kort már elérték, de életük 40-ik évét még meg nem haladták.

Megjegyeztetik, hogy e pályázat alkalmával elsőbbségben részesülhetnek azon elemi iskolai tanítók és tanítónők, kik felső nép- és polgári iskolai oklevéllel is bírnak, valamint azok, kik a népiskolai törvény 86. és 118. §-ban követelt előtanulmányokat, t. i. a tanítók a gymnázium, reál- vagy polgári iskola 4 első osztályának, tanítónők pedig a felső nép- vagy polg. iskola teljes bevezését igazolni fogják.

Fölhivatnak tehát mindazok, kik a fenti állomásokra pályázni kívánnak, hogy a föntiek szerint felszerelt, 50 kros bélyegjeggyel ellátott,

magyar nyelven szerkesztett kérvényeiket Budapest főváros tanácsához czimezve, 1891. augusztus 27-ik napjának déli 12 órájáig bezárólag a tanács iktató hivatalban (IV. ker. újvárosház, földszint 3. sz. alatt) annál bizonyosabban nyujtsák be, mert később érkező, vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

II.

Budapest főváros tanácsa részéről a Mayer Ferencz-féle fiárvaházhoz szervezett két felügyelő tanítói, továbbá a József-fiárvaháznál üresedésben levő egy felügyelő tanítói és a fővárosi községi szeretetháznál üresedésben levő egy férfi nevelői, esetleg előléptetés folytán netán üresedésbe jöhető egy tanképesített irnoki állomásra ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.

A Mayer és József fiárvaházi felügyelőtanítói állomások mindegyikével évi 300 frt fizetés, az intézetben nyerendő természetbeni lakás és teljes ellátás (élelmezés), valamint az elemi népiskolai osztály-tanítók részére megállapított nyugdíjigény élvezete, és meg azon kedvezmény van összekötve, hogy a mennyiben a főváros más iskolaihoz tanítókul, vagy tanárokkul megválasztatnak, a főváros községi tanszemélyzet járandóságának rendezése tárgyában alkotott szabályzat 4. §-ához képest azon fizetési fokozatba lépnek elő, mely őket a fiárvaházban felügyelő tanítói minőségben történt alkalmazásuk óta eltöltött szolgálati éveik után megilleti, jelesül 3 évi szolgálat után a II. fizetési fokozatba és 7 évi szolgálat után az I. fizetési fokozatba léptettetnek elő és a községi alaplól fizetendő nyugdíjra tarthatnak igényt.

A községi szeretetházi férfi nevelői állással évi 600 frt törzsfizetés, 60 frt öt-öt éves korpótlék szabályszerű nyugdíjra és 3 évi próbaidő után a végleges megerősítésre való igény, az intézetben lakás, fűtés és világítás, valamint a növendékekkel való szabad élelmezés van összekötve.

Az esetleges előléptetés folytán üresedésbe jöhető tanképesített irnoki állással évi 400 frt törzsfizetés, 60 frt öt-öt éves korpótlék, 3 évi próba idő után a végleges megerősítésre és szabályszerű nyugdíjra való igény, az intézetben lakás, fűtés és világítás, valamint a növendékekkel való szabad élelmezés van összekötve.

Megjegyeztetik, hogy ezen utóbbi két állomásra csak oly okleveles tanítók pályázhatnak, kik a tanítás, illetve nevelés terén legalább két évi gyakorlatot tudnak felmutatni, és hogy a tanképesített irnok szükség esetén a tanításban helyettesítő szolgálatot tartozik teljesíteni.

Az említett állomásokra pályázni kívánók elemi iskolai tanítói és tornatanítói képesítésüket oklevéllel, magyar honpolgárságukat, a magyar nyelvnek teljes ismeretét, feddhetlen előéletüket, egészségi állapotukat, tanulmányaikat és korukat hiteles okmányokkal igazolni tartoznak.

Megjegyezvén, hogy a pályázóknak 18-ik életévöket betöltöttnek, de 40 évet meg nem haladott korban és nőtlen férfiaknak kell lenniök.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen állomásokra pályázni kívánnak, hogy keresztlevéllal, vagy születési bizonyítvánnyal, tanítói oklevéllel, tanulmányi és szolgálati okmányokkal, végre az illető hatósági tisztí orvos által kiállított egészségi bizonyítvánnyal felszerelt és 50 kros bélyegjeggyel ellátott kérvényeiket Budapest főváros tanácsához czimezve,

folyó évi augusztus 22-ik napján déli 12 óráig bezárólag a tanácsi iktató hivatalba (IV. ker., Lipót-utca új városház földszint 3. sz. a.) annál bizonyosabban nyújsák be, mert később érkező, vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Budapest, 1891. július 23. és 31.

A fővárosi tanács.

Egyesületi élet.

A IV. egyetemes tanítógyűlés rendező bizottságának feloszlása. Május hó 15-én, mult egy éve, hogy megalakult a rendező bizottság s június hó 30-án, vagyis 13 és fel havi munkásság után fejezte be munkásságát.

Működését két részre oszthatjuk, egyik az alakulástól az egyetemes gyűlésig, a másik az egyetemes gyűléstől a feloszlásig tart. Az első rész szemmel látható tények hosszú sorozata volt; lazás tevékenységgel dolgozott a bizottság a végrehajtó bizottsággal együtt s sikerült is oly gyűlést teremteni, melyet még egyet sem tartott Magyarország tanitósága. Az is igaz, hogy e gyűlés sikerét nagyban biztosította a kormány, a főváros, a napi sajtó és magánosok támogatása, részben anyagilag, részben erkölcsileg, de mindezek támogatását megnyerni a nevezett bizottságok feladata volt.

Fáradhatlan tevékenységgel munkálkodott a rendező bizottság, de minden fáradozás hasztalan lett volna, ha nemesen gondolkodó miniszterünk, gróf Csáky Albin úr ő nagyméltósága nem nyújtja felénk jobb kezét, ha a főváros nem adja át iskoláit haló termékül való berendezésre s ha 2000 frtot nem szavaz meg — mit Fenyvessy Adolf, f. v. biz. tag úrnak köszönhetünk nagy részben — s ha a napi sajtó oly szépen nem támogat bennünket a közönség előtt; — de fáradozásunk akkor is hiába való lett volna, ha a rendező bizottság élén nem Szathmáry György, orsz. képviselő, most miniszteri tanácsos úr és a m. j. Péterfy bátyánk állanak. Szathmáry György egyengette az egyet. gyűlés biztos sikerének útját felfelé, gyűjtött mindenfelé híveket az eszmének; feláldozta idejét, nyugalma, csak hogy, diadalra vezesse azt a sereget, melyet megtanult szeretni, melynek gonodokozás módját magáévá tette s mely — előbb kicsiny, majd folyton nagyobbodó — sereg vezére iránti hódolattal, lelkesedéssel követte őt.

Péterfy Sándor magához édesgette a tanitóságot, a sajtót s azt pártalan tapintatú elméjével meg is hódította: második teendője volt pénzt csinálni; pénzt keresett ő a minisztereknél a képviselőknél, a városoknál, kereskedőknél, sőt még a fürdőhelyeken is, s a különböző helyeken talált forintokból és krajezárokból össze is szedett 5330 frt 90 krt. Ott ült ő a hivatalos helyiségben reggeltől estig, mindig dolgozott s adta utasításait.

A folytonos munkával a két elnök el is érte azt, mit nem is reméltek: oly fényes gyűlést, mint az aug. 20-iki egyetemes gyűlés volt; áldja meg érte őket a magyarok istene!

Ez volt a működés első része, a második az egyetemes gyűlés után következő időbe eső munkálkodás nem volt már természeténél fogva sem oly fontos, oly tevékeny, mint az első, de a köszönő iratok száza, a számadások elkészítése, a jelenlevők névsorának összeállítása igénybe vették a bizottság idejét.

És most lássuk a rendező bizottság végző stációját, a f. é. június hó

30-án, az V. ker. Szemere u. iskola helyiségében tartott utolsó ülés lefolyását.

*

A gyűlésen jelen voltak: Péterfy Sándor elnökle alatt Fenyvessy Adolf, tiszteletbeli tag, Trajtler Károly, Nagy László, alelnökök, Lakits Vendel az országos biz. elnöke, György Aladár, Kozocsa Tivadar, Örley János, albizottsági elnökök, Kurz Samuel pénztáros, Somlyay József szerkesztő, Hajós Mihály, titkár, Schwetz Vilmos, Böngérfi János, Hangl József jegyzők, továbbá Szöke Istvan, Koller Márton, Schön József, rend. biz. tagok.

Mindenek előtt Hajós M. titkár olvasta fel a számvizsgálóbizottság jelentését, melynek tagjai voltak: Lakits Vendel, elnökle alatt Örley János és Feny József, továbbá Gara Antal ellenőr, Péterfy Sándor és Hajós Mihály.

A számvizsgálóbizottság a következő eredményt konstata: bevett a bizottság mindössze 8761 frt 24 krt. az összes kiadás pedig 6638 frt. 68 kr. volt, így tehát a maradvány 2122 frt. 56 kr., mely összegből az országos bizottság kifizetendi a »Napló« kiadási és szétküldési —, továbbá Szathmáry György arcképének kiadási és szétküldési költségét s végre a »Napló« szerkesztőjének tiszteletdíját.

Miután minden számadás rendben találtatott, a pénztárosnak Kurz Samuel urnak a felmentvényt a bizottság megadja s egyszersmind buzgó fáradozásaert köszönetét jegyzőkönyvileg jejezi ki. Ugyszinten megadatott a felmentvény a szerkesztő, elszálloló, tanszerkiállító bizottságok elnökeinek, valamint a titkári hivatalnak is.

Kellemetlen ügygyel is volt kénytelen a gyűlés foglalkozni, a Göndöcs-féle ügygyel. Göndöcs István, föv. tanító az ünnepélyrendezőbizottság elnöke a rend. biz. pénztárából 150 frtot lóvonatú vasuti jegyek vételére és elnöki kiadásainak fedezésére utólagos beszámolás kötelezettsége mellett felvett, ezen összegről a pénztárosnak be nem számolt. Erre vonatkozólag a rendező bizottság kimondotta, hogy ezen ügynek tisztázására a magyarországi tanítók »Országos Bizottságát« keri fel, egyuttal Göndöcs István is értesítendő erről, azzal, hogy a 150 frttal mielőbb számoljon be, mert a bizottságnak a Wulff-czirkuszféle üggyhez semmi köze — Göndöcs u. i. azzal mentette azt, hogy nem számolt mindeddig be, mivel Wulffal pöre van — nincs pedig azért semmi köze, mert bizottságunk Göndöcs Istvánt nem hatalmazta fel arra, hogy bármely intézettől pénzértékű jegyeket a IV. egyet. tan. gyűlés számlájára megvásároljon és hitelben átvegyen, minek következtében, ha Göndöcs ilyeneket mégis átvett volna, ezt egyesesen saját felelőségére tette, mi is a legvilágosabban kitűnik abból a körülményből, hogy a rend. biz. elnöksége által kiállított és a Wulff-czirkusz igazgatóságához intézett s az utalványok gyanánt kiosztott belépti 1 frtos jegyek elfogadására vonatkozó letiltó levelet, a melyet Héczey Nándor biz. tag kézbesített az állatkert igazgatójának, a rend. biz. elnökségének tudta és beleegyezése nélkül Göndöcs István sajátkezüleg visszavette s megsemmisítette.

Az iroda helviségében levő tárgyak valamint nyomtatványok és iratok az »Országos Bizottsághoz« lesznek átteendők. Az átadással Péterfy S. és Hajós M. bizatik meg.

A »Naplóra« nézve elhatározottatott, hogy az megküldessék az egyet.

gyüle
nak.
sajtó
frtná
az eg
»Orsz
mszt

nak a
kegye
gatás
azon
a ki r
ama
lés kö
keny
tatko
lotta
lyeikl
közöl
mélto
teri ta
gyüles
tünk,

más,
egyet.
hagyo

nak,
rende

szép,

A
f. évi a
István
ker, Li
vetkező

1.
(tanító)
2
s á g o
gyalás
meg évi
3.
S z a b ó
4.
teti: dr

gyűlés minden tagjának, minden orsz. képviselőnek, minden f. v. biz. tag-
nak, minden tanítóképezdének, minden tanítóegyletnek, a tanügyi és napi
sajtó szerkesztősegeinek és minden oly gyűjtőnek és adakozónak, kik 10
frtnál nagyobb összeget szolgáltattak át. — Mivel pedig a »Napló«, a mely
az egyetemi nyomdában készül, mintegy 1400—1500 frtba fog kerülni, az
»Orsz. Biz.« felkérte, hogy oly irányú kérvényt adjon be a kultuszmi-
niszter úr Ó nagyméltóságának, hogy ezen összegből engedni kegyeskedjék.

Megemlekezett az elnök Budapest főváros köztörvényhatóságá-
nak azon hathatós pártfogásáról, melyben a IV. egyet. gyűlést részeltetni
kegyes volt, a rendezőbizottság nevében köszönetet mond ügyünk támo-
gatásáért Budapest fővárosának és a IV. egyet. tan. gyűlés rend. biz.
azon tiszteletbeli tagjának, Fenyvessy Adolf úr ó Nagyságának,
a ki nemcsak hogy a legmelegebb szószólója volt ügyünknek a főváros
ama kögyűlésén, melyen a 2000 frt. szavaztatott meg a IV. egyet. gyű-
lés költségeire, hanem a ki még ezen felül kezdettől fogva mindvégig tevé-
keny részt vett a rend. biz. teendőiben. A rend. biz. az elnök ezen halanvi-
tákozatát nagy lelkesedések között magáévá tévén, felállással nyilvání-
totta ki a f. v. hatósága iránt érzett hódoló tiszteletét. — Ugyancsak he-
lyeikből való felemelkedéssel mondott hályas, szíve melyéből eredő őszinte
köszönetet az egyetemes tanítógyűlés rendezőbizottsága társelnökének,
méltóságos Szathmáry György, orsz. képviselő, jelenleg kultuszminisz-
teri tanácsos úrnak azon buzgó, odaadó fáradozásaért, melyet az egyet. tan.
gyűlés sikere érdekében úgy a magasabb körökben, mint a sajtóban és köz-
tünk, tanítók között kifejtett.

Még egy jegyzőkönyvi köszönet volt, s ugyan ki kaphatta volna ezt
más, mint az elnök, Péterfy Sándor, hiszen neki köszönhetjük, hogy az
egyet. gyűlés rendezőbizottságának működése semmi kivanni valót nem
hagyott hátra.

Ezek után Péterfy Sándor mondott köszönetet az albizottságok-
nak, azok elnökeinek, tisztviselőinek s ezzel a IV. egyetemes tanítógyűlés
rendezőbizottságát éljenzések közepette befejezettnek nyilvánította.

Adja Isten, hogy az V. egyetemes gyűlés rendezőbizottsága is oly
szép, nem, még szebb még fényesebb eredményt produkálhasson!

HAJÓS MIHÁLY.

Vegyesek.

MEGHÍVÓ.

A „Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága“
f. évi augusztus hó 19 én d. u. 6 órakor elő értekezletet, 20-án Szent-
István napján d. e. 8 órakor pedig nagygyűlést tart Budapesten, a IV.
ker. Lipót-utcai újjvárosház közgyűlési termében. E nagygyűlés tárgyai a kö-
vetkezők:

1. A tanítók szolgálati viszonyainak szabályozása
(tanítói pragmatika). — Előadó: Peres Sándor Losoncziól
2. Tanítókat vizsgáló (illetve képesítő) országos bizott-
ságok szervezése. — Előadó: György Aladár. Budapestről. (A tár-
gyalás itt félbeszakíttatik, miközben az Eötvös-alap orsz. tanítói egyesület tartja
meg évi közgyűlését.)
3. A tanítói nyugdíj-törvény revíziója. — Előadó:
Szabó B. László Budapestről.
4. A közigazgatási törvény sa népoktatás. — Ismer-
teti: dr. Bokor József, Budapestről.

5. Az Országos Bizottság miniszterileg jóváhagyott alapszabályainak bemutatása, s ezzel kapcsolatban az Országos Bizottság újja alakulása.

6. Esetleges indítványok.

Tisztelettel kéretnek tehát az Országos Bizottságnak úgy fővárosi mint vidéki összes rendes és póttagjai, hogy e nagygyűlést tömeges megjelenésökkel emelni, nemkülönben a hazai tanítótestületek, illetve egyesületek, hogy e gyűlésre — közös céljaink minél biztosabb elérése végett — képviselőket küldeni szíveskedjenek.

A nagygyűlésnek egyébként minden tanügybarát s a tanügy iránt érdeklődő egyén szívesen látott vendége leszén.

Budapesten 1891. évi aug. 3-án, a Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága nevében: **S o m l y a y J ó z s e f.** alelnök, **K o n c s e k L a j o s** titkár.

Meghívó! Az Eötvös-alap jótéteményei fölött határozó országos osztó-bizottság f. évi augusztus hó 20-án d. e. 10 órakor tartja rendes közgyűlését, melyre az alapszabályok értelmében tisztelettel meghívotnak: (1) Az Eötvös-alap alapító tagjai. (2) Az Eötvös-alap gyűjtő és kezelő orsz. bizottságának és az orsz. osztó-bizottságának tagjai. (3) Azon tanítóegyesületek képviselői, akik a szabályszerű 100 forintnyi örökös tagsági díjat egészben vagy részben az Eötvös alap pénztárába beszolgáltatták avagy a rendes tagok után járó 10—10 krapezárnyi évdíjat a legutóbbi két évben rendszeresen befizették. A gyűlés helye a IV. ker. Lipótczai városház gyűlésterme. A rendes közgyűlést megelőző napon, aug. 19-én délután 5 órakor az Eötvös-alap gyűjtő és kezelő orsz. bizottság is rendes gyűlést tart ugyanott. E gyűlésre is ezennel meghívotnak az Eötvös-alap jótéteményeit kiosztó bizottság tagjai. Budapest, 1891. jul. 27-én. **P é t e r f y S á n d o r.** elnök.

— **A miniszter dísztagsága.** A Délmagyarországi tanítóegyesület jubileáló 25-ik közgyűlése Bánfi János karánsebesi polg. isk. igazgató indítványára, kitörő lelkesedéssel választotta meg gr. Csáky Albin miniszterünket dísztagjává s hogy a szeretetnek és ragaszkodásnak eme nyilvánulása annál hatásosabb legyen, ezáltal tiszteletbeli tagokat nem választott.

— **Nyugtázás.** Tagilletékeiket a Népn. bp. egyesületébe befizették: az 1890 évi I. és II. negyedre: Muchal Imre 2 frt az 1890 évi II. és III. negyedre: Hauser Ferencz 2 frt. az 1891. egész évre: Král Lászlóné 4 for. 1891 évi I—III. negyedre: Kovács Rezső, Kovács Etelka 3—3 for. az 1891 évi III. negyedre: Földesy Julia, Gyulányi Adolf, Georgi Sándor, Halász Gyula, Kunze Lajosné, Lindner Károly, Martin Konrád, Schwarezkopf Antal, Müller Károlyné, Marks Henrik, Pauer Mária, Schinabeck Engelbert 1—1 frt. Budapesten, 1891. június 27-én Koller Márton egyf. pénztáros. (V. Alkotmány u. 21 sz. I. em.)

— **Halálozás.** Közszeregetben álló kedves kartársunkat, Ö r l e y J á n o s f ő v. igazg. tanítót, az Eötvös alap fáradhatatlan buzgalma pénztárnokát fájdalmas betegség érte; áldottlelkű jó neje, szül. **G r o s s i n g e r S a r o l t a** m. hó 28-án hosszabb betegség után, életének 56. s boldog házasságának 37. évében Herenden elhunyt. Az Istenben-boldogultat m. hó 31-én temették el Budapesten a kerepesi uti temetőben. Aldás és béke legyen az elhunyt porai felett! Szeretett üggyársunk fájdalmát pedig enyhítse ama tudat, hogy a mély bánatban együtt osztozik vele nemcsak a főváros, hanem az ország mindazon tanítósa, kik az elköltözöttben hű segítőjét, igazi védő angyalát tanulták ismerni ama férfinak, ki a nehéz megpróbáltatások közepette is annyi gonddal, a legodaadóbb szeretettel szolgálta a hazai tanítósa legszentebb ügyet: az Eötvös-alapot. Aldott legyen az elhunyt emlékezete, áldott szeretett üggyársunk bánatba merült nemes jó szive.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz. P. Gy. **Székesfehérvár.** Intézkedtünk mi azonnal s csaknem biztosra veszszük, hogy a kiadó eddig már eleget is tett a kérelemnek. A figyelemért és buzgólkodásért fogadja őszinte köszönetünket. Lesz-e szerencsénk az aug. 20-iki gyűlésen? — **L. V. Keszthely.** Eddig mindössze négy egyesülettől érkezett be vélemény a szt.-Istvánnapi gyűlés tárgyait illetőleg. Ily körülmények között alig lesz lehetséges, hogy minden kérdést érdemlegesen tárgyalhassunk. A nyugdíj-kérdés miatt azonban mégis csak meg kell tartanunk a gyűlést. A meghívót mai számunk hozza. Kellemes időtöltést a hátralevő szünnapokra.

Budapest.

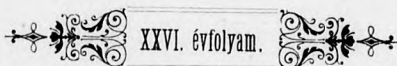
32. szám.

1891. augusztus 8.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELES-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

A HAZAI TANÍTÓKÖR SZ. BIZOTTSÁGÁNAK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

SOMLYAY JÓZSEF.

KIADÓ:

LAMPEL RÓBERT.

(WODIANER F. ÉS FIAI.)

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz (Budapest, I. ker., Alkotás-
uteza 19. sz.); előfizetési pénzek, reclamációk és hirdetések a kiadóhoz, LAMPEL RÓBERT
(Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udv. könyvkereskedéséhez, Budapest, Andrásy-ut 21. sz.
küldendők.

BUDAPEST, 1891.

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)

csász. és kir. udv. könyvkereskedés kiadása.

A tankönyv-meghatározásoknál szives figyelembe ajánlva!

Szakok szerint rendezett

J E G Y Z É K E

LAMPÉL RÓBERT **(Wodianer F. és Fiai)**

cs. és kir. udvari könyv-kereskedés kiadásában

Budapesten, Andrassy-ut 21. sz. a.

megjelent, és a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszteriumtól

általánosan engedélyezett tankönyveknek.

Elemi népiskolák számára.

a) Magyar olvasókönyvek és nyelvtanok.

	A miniszteri engedély. szám.
Dr. Gööz J.—Schön J.—Trájtler K. Magyar Abc és olvasókönyv. ára kötve 20 kr.	16,163—1890
» » » Fali olvasóablak (13 írott, 13 nyomtatott) ára 3 frt.	16,163—1890
<i>(Ezen fali olvasóablak egy példányban ingyen szolgáltatnak fenti kiadóhivatal által azon intézeteknek, hol Gööz—Schön—Trájtler magyar Abc és Nemzeti Olvasókönyvei be vannak vezetve.)</i>	
Dr. Gööz J.—Schön J.—Trájtler K. Magyar Nemzeti Olvasókönyv. (új lenyomat), II. oszt. szám., ára kötve 30 kr.	} 4,954—1890
Ugyanaz III. » » » 36 kr.	
» » » IV. » » » 40 kr.	
» » » V.—VI. » » » 62 kr.	
Faludi—Szép. Magy. Abc és Olvasókönyv. ára kötve 20 kr.	} 17,358—1888
* » » » Olvasókönyv a II. osztály szám. kötve 28 kr.	
* » » » » III. osztály szám. kötve 36 kr.	
* » » » » IV. osztály szám. kötve 44 kr.	
Belicza József. Magy. nyelvtani kézikönyv, I. füz. a 2. oszt. sz., ára kötve 18 kr.	} 19,906—191
» » » » II. füzet a 3. oszt. sz., ára kötve 24 kr.	
» » » » III. » a 4. oszt. sz., ára kötve 24 kr.	
» » » » IV. » az 5—6. o. sz. ára kötve 44 kr.	
<i>Budapest főváros tanácsa ezen nyelvtanokat az összes fővárosi népiskolák számára elfogadta és kizárólag használni rendelte.</i>	
Erényi—Balassa. Kis magyar nyelvtan, ára kötve 30 kr.	19, 444—190
Vargyas Endre. Magyar nyelvtan, az osztatlan népiskolák számára ára kötve 20 kr.	43,855—1889